

Дмитрієв В.В.

*студент IV курсу факультету правової політології та соціології
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПОЛІТИЧНИЙ КОНФЛІКТ ЯК СКЛADOVA BЗACMOДІЇ ПОЛІТИЧНИХ АКТОРІВ

Конфлікт виступає невід’ємною складовою частиною взаємодії дійових осіб політичного процесу. В основі конфлікту політичних акторів знаходиться зіткнення їх інтересів у процесі політичної взаємодії з приводу розподілу / перерозподілу влади, символічних ресурсів (панування і престижу), а також матеріальних ресурсів. Політичний конфлікт, в принципі, це абсолютно нормальне явище у взаємодії політичних акторів. Але на сучасному етапі політичного розвитку України вони набувають вкрай небезпечних форм. Варто погодитись із тим, що «У 2013-2014 роках кризові явища пострадянського світу, які жевріли від розпаду СРСР, запалили багаття збройного конфлікту на Сході України. Загострюється проблема вибору моделі поставторитарних реформ, напрямку внутрішньо– та зовнішньополітичного курсу. Вартість помилок для політичного класу та суспільства зростає» [3, с. 47].

Політичний конфлікт як складова взаємодії політичних акторів характеризується гострим публічним протистоянням між конфліктуючими сторонами, яке виражається у взаємному прямому чи опосередкованому блокуванні намірів та інтересів, цілей. В умовах політичного конфлікту актори проходять наступні етапи політичної взаємодії: – зіставлення сил конфліктуючих сторін; – оцінка шансів у політичній боротьбі; – публічне протистояння. Слід наголосити, що політичний конфлікт набуває своїх позитивних ознак щодо сприяння розвитку політичного процесу лише в тому випадку, якщо в суспільстві та політичній системі сформовано і відпрацьовано механізми мирного вирішення політичних конфліктів.

У політичному конфлікті як складовій взаємодії політичних акторів виділяють чотири стадії:

- передконфліктна стадія. Вона досить часто є прихованою (латентною), непублічною і характеризується накопиченням незадоволення у суспільних групах через розбіжність інтересів і цінностей;
- конфліктна стадія (публічне гостре протистояння);
- стадія розв’язання політичного конфлікту;

– постконфліктна стадія.

Одним із основних видів конфліктів у взаємодії політичних акторів виступає етнічний конфлікт, як «...ситуація протиборства і конфронтації між двома або кількома етнічними спільнотами, належними до них групами та індивідами, що зумовлена несумісністю об'єктивних або суб'єктивних (іноді позірних) інтересів, цілей і цінностей та виникає на різних рівнях суспільного і політичного життя, здійснюється із застосуванням будь-яких доступних і прийнятних для сторін засобів і способів» [1, с. 410]. В основі етнічних конфліктів знаходиться ксенофобія. Це поняття вживається щодо «...сфери міжетнічних відносин і означає негативну установку, нетерпимість, страх окремої особи або соціальної групи по відношенню до людей іншої мови, етносу, раси, культури, релігії, іммігрантів» [2, с. 193].

У процесі порівняння характеристик політичних конфліктів у традиційних та сучасних суспільствах, можна зробити висновок, що класична модель «непримиренної боротьби» різних класів, верств, інтересів, груп тощо, як основної властивості політичного конфлікту, ще не остаточно відійшла у минуле. В умовах глобалізації та демократизації політичних систем, політичні конфлікти перетворюються з граничної форми вираження протистояння політичних суб'єктів на ефективний спосіб забезпечення політичного розвитку.

У сучасних умовах політичний конфлікт є не стільки наслідком існування традиційного ранньокласового антагоністичного суспільства, скільки породженням неантагоністичного постіндустріального суспільства плюралістичного типу.

Типологія політичних конфліктів, яка дозволяє адекватно дослідити політичний процес, повинна враховувати цілий спектр чинників, які впливають на характер протікання політичного конфлікту та на методи його розв'язання, що застосовуються в конкретних політичних ситуаціях. До цих чинників слід віднести наступні: – тип політичної системи; – предмет політичного конфлікту; – інституційна характеристика суб'єктів політичного конфлікту; – психологічна характеристика суб'єктів політичного конфлікту (мотиви політичної поведінки, політичні традиції, політичні стереотипи, політична культура).

На відміну від цього, причиною виникнення політичного конфлікту у недемократичних політичних системах є практично завжди чи протистояння між державою (що уособлюється політичною елітою, яка

спромоглась сконцентрувати в своїх руках всю повноту політичної влади) і суспільством, чи протистояння всередині самої владної еліти. Хоча останній з варіантів являє собою не стільки політичний конфлікт як боротьбу інтересів, скільки типовий приклад боротьби за владу у закритому і непрозорому для більшості громадян політичному просторі.

Для того, щоб збільшити вагу методів вирішення політичних конфліктів, необхідна обов'язкова діяльність у двох напрямках. З одного боку, це загальне підвищення політичної культури учасників політичного процесу, які шляхом формування спільної шкали політичних цінностей створюють основи для більш широкого залучення консенсуальних методів розв'язання політичних конфліктів. З іншого боку, це подальше розроблення законодавчої основи, яка дозволяє таким чином впорядкувати та організувати відносини всередині системи органів державної влади, а також між цими органами влади та інституціями громадянського суспільства, щоб у політичному процесі якомога менше поставали питання стосовно «компетенції» та «кола прав і повноважень», що може призвести до ескалації конфліктів.

Таким чином, основні зусилля, які докладаються до вирішення чисельних політичних конфліктів, мають бути спрямовані не тільки на усунення причин, які породили зазначені конфлікти, але й на формування загальнонаціональної та глобальної (загальносвітової) культури вирішення політичних конфліктів.

Література

1. Політологічний словник / за ред.. М.Ф. Головатого та О.В. Антонюка. – К., 2005.
2. Соціологія політики: Енцикл. словник / Авт.-упоряд.: В.А.Полторак, А.В. Толстоухов. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2009.
3. Яковлев Д.В. Верховна Рада як складова «перестройки» / Д. Яковлев // Вибрані роботи V щорічної Міжнародної конференції «Парламентські читання» (30 жовтня 2015 року). – 2015. – м. Київ. – С. 46-52